

MALİ İŞLER BİRİMİ

Bütçe Planlama İşlemleri

Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

Trabzon Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü
İç Kontrol Komisyonu
HAZİRAN 2025

MALİ İŞLER BİRİMİ BÜTÇE PLANLAMA İŞLEMLERİ RİSKLERİN BELİRLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

T.C.
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Trabzon Meslek Yüksekokulu

TMYO

Doküman No : TMYO.RDS.S6-01
Doküman Yayın Tarihi : 25.06.2025

Revizyon No :0
Revizyon Tarihi :25.06.2025

Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

Bu bölümde, Kamu İç Kontrol Standartları'nın "Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi" (Standart 6) prensibi kapsamında, Mali İşler Biriminin operasyonlarını etkileyebilecek içsel ve dışsal riskler ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu birimin hedeflerine ulaşmasını ve dolayısıyla KTÜ 2024-2028 Stratejik Planında belirlenen amaçların gerçekleşmesini engelleyebilecek potansiyel tehlikelerin tanımlanması, analiz edilmesi ve bunlara yönelik kontrol stratejilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

6. Risklerin Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi

İdareler, sistemli bir şekilde analizler yaparak amaç ve hedeflerinin gerçekleşmesini engelleyebilecek iç ve dış riskleri tanımlayarak değerlendirmeli ve alınacak önlemleri belirlemelidir.

Risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi, Mali İşler Biriminin mali süreçlerdeki etkinliğini, yasalara uyumluluğunu, şeffaflığını ve hesap verebilirliğini sürdürmesi, yasalara uyumluluğu sağlaması ve kurumsal hedeflere ulaşması açısından kritik öneme sahiptir. Bu süreçte, birimin kontrol edebileceği **iç riskler** ve dış çevreden kaynaklanan **dış riskler** detaylı bir şekilde analiz edilir.

İç Riskler

Mali İşler Biriminin iç işleyişinden, insan kaynaklarından veya süreçlerinden kaynaklanan risklerdir. Bunlar, birimin doğrudan kontrol edebileceği ve önlem alabileceği alanları kapsar:

- **Bütçe Planlama Riskleri:**
 - Bütçe teklifinin zamanında hazırlanamaması veya hatalı hazırlanması.
 - Bütçe tahminlerinin gerçekçi olmaması.
 - Harcama kalemlerinin yanlış sınıflandırılması.
 - Bütçe aktarma süreçlerinde usulsüzlükler.
- **Gider Ödeme Riskleri:**
 - Usulsüz veya yasalara aykırı ödemeler.
- **Mal ve Hizmet Alımı Riskleri:**
 - Alım süreçlerinin yasal mevzuata uygun yürütülmemesi.
 - Mal veya hizmetin kalitesiz veya eksik teslim alınması.
 - Hatalı veya usulsüz ödemeler.
- **Mali Raporlama ve Kayıt Tutma Riskleri:**
 - Mali kayıtların eksik, hatalı veya düzensiz tutulması.
 - Mali raporların yanlış veya yanıltıcı hazırlanması.
 - Mali bilgilerin yetkisiz kişilerin eline geçmesi.
- **Genel Personel Kaynaklı Riskler:**
 - Personel sayısının yetersizliği veya iş yükü yoğunluğu.
 - Personelin ilgili mevzuat ve prosedürler hakkında bilgi eksikliği.
 - Personel değişimiyle ortaya çıkan bilgi ve deneyim aktarım sorunları.
 - Dikkatsizlik veya kasıtlı hata.
 - Erişim yetkilendirme sorunları (muhasabe yazılımı vb.).

Dış Riskler

Mali İşler Biriminin doğrudan kontrolü dışında gelişen, ancak birimin faaliyetlerini ve hedeflerini olumsuz etkileyebilecek çevresel veya kurumsal faktörlerden kaynaklanan risklerdir:

- **Ekonomik Koşullar:** Enflasyon, kur dalgalanmaları gibi ekonomik faktörlerin bütçe tahminlerini etkilemesi.
- **Yasal Mevzuat Değişiklikleri:** Mali mevzuatta yapılan ani değişikliklere uyum sağlayamama.
- **Üst Yönetim Kararları:** Meslek Yüksekokulu veya Üniversite üst yönetiminin ani kararlarının birimin iş yükünü veya süreçlerini etkilemesi.
- **Sistem Arızaları:** Muhasebe yazılımı veya diğer bilişim sistemlerinde yaşanabilecek teknik sorunlar.
- **Doğal Afetler / Acil Durumlar:** Fiziki arşivin zarar görmesi veya sistemlerin kullanılamaz hale gelmesi.
- **Siber Güvenlik Tehditleri:** Bilgi sistemlerine yönelik siber saldırılar, veri ihlalleri.

Bu riskler, birimin amaç ve hedeflerini gerçekleştirmesini engelleyebilecek potansiyel sorunları temsil etmektedir. Mali İşler Birimi, bu riskleri sistemli bir şekilde analiz ederek, etkilerini ve olasılıklarını değerlendirir ve aşağıda belirtilen kontrol stratejileri ile faaliyetlerini belirler:

Risk Matrisi

Risk Analizi (Etki x Olasılık) hesaplaması için 1'den 5'e kadar bir derecelendirme ölçeği kullanılmıştır:

- **Etki (Etki):** 1 (Çok Düşük) - 5 (Çok Yüksek)
- **Olasılık (Olasılık):** 1 (Çok Düşük) - 5 (Çok Yüksek)

Risk Düzeyi Değerlendirmesi:

- **1-4:** Düşük Risk
- **5-9:** Orta Risk
- **10-14:** Yüksek Risk
- **15-25:** Çok Yüksek Risk

➤ **Mali İşler Birimi Bütçe Planlama İşlerinin Risklere Karşılık Kontrol Faaliyetleri Tablosu**

Risk Alanı / Risk Tanımı	Olası Sebepler (Neden)	Olası Sonuçlar (Etki)	Risk Analizi (Etki x Olasılık)	Risk Kontrol Stratejisi	Kontrol Faaliyetleri (Eylem Planı)	KTÜ Stratejik Planı ile İlişkisi
Bütçe Planlama Riskleri (Hatalı bütçe, gecikme, usulsüzlük)	Personel bilgi eksikliği. Yanlış tahminler. Usulsüzlük niyeti. Sistem sorunları.	Kaynakların yanlış tahsisi. Hizmet aksamaları. Yasal sorunlar. Kurumsal itibar kaybı.	Etki: 5 (Çok Yüksek) x Olasılık: 3 (Orta) = 15 (Çok Yüksek Risk)	Riski Azaltma, Önleme	Bütçe hazırlama eğitimleri. Geçmiş verilerin analizi. Çift kontrol mekanizması. İç denetim.	Kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlamak. Şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı sergilemek.
Gider Ödeme Riskleri (Gecikme, hatalı ödeme, usulsüzlük)	Dikkatsizlik. İş yükü yoğunluğu. Usulsüzlük niyeti. Sistem sorunları.	Hizmet aksamaları. Yasal sorunlar. Kurumsal itibar kaybı.	Etki: 4 (Yüksek) x Olasılık: 4 (Yüksek) = 16 (Çok Yüksek Risk)	Riski Azaltma, Önleme	Fatura kontrol süreçleri. Ödeme onay mekanizması. İç denetim.	Kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlamak.
Mal ve Hizmet Alımı Riskleri (Mevzuata aykırılık, kalitesiz alım)	Mevzuat bilgisi eksikliği. Usulsüzlük niyeti. Denetim eksikliği.	Yasal sorunlar. Hizmet aksamaları. Kurumsal itibar kaybı.	Etki: 5 (Çok Yüksek) x Olasılık: 4 (Yüksek) = 20 (Çok Yüksek Risk)	Riski Azaltma, Önleme	İhale mevzuatı eğitimleri. Teslim alma kontrolü. İç denetim.	Kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlamak. Şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı sergilemek.
Mali Raporlama ve Kayıt Tutma Riskleri (Hatalı kayıt, yanlış raporlama, bilgi güvenliği ihlali)	Dikkatsizlik. Bilgi eksikliği. Kötü niyet. Sistem sorunları.	Yanlış karar alma. Yasal sorunlar. Kurumsal itibar kaybı.	Etki: 5 (Çok Yüksek) x Olasılık: 3 (Orta) = 15 (Çok Yüksek Risk)	Riski Azaltma, Önleme	Muhasebe eğitimleri. Veri yedekleme. Erişim yetkilendirme. İç denetim.	Şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı sergilemek.
Personel Kaynaklı Riskler (Yetersizlik, bilgi eksikliği, deneyim kaybı, dikkatsizlik)	Bütçe kısıtları. Personel sirkülasyonu. Yetersiz eğitim.	İşlerin aksamaları. Hizmet kalitesinde düşüş. Hata oranında artış. Personel motivasyon kaybı.	Etki: 4 (Yüksek) x Olasılık: 3 (Orta) = 12 (Yüksek Risk)	Riski Azaltma, Kabul Etme (kısmen)	İhtiyaç analizine göre personel takviyesi talebi. Sürekli eğitim ve gelişim programları. Deneyimli personel tarafından bilgi aktarımı ve mentorluk. İş süreçlerinin standartlaştırılması ve basitleştirilmesi.	Kurumsal kapasiteyi kalite odaklı geliştirmek.
Dışsal Riskler (Ekonomik koşullar, mevzuat değişiklikleri, üst yönetim kararları, sistem arızaları, doğal afetler, siber saldırılar)	Ekonomik belirsizlikler. Yasal düzenlemeler. Üst yönetim kararları. Teknik sorunlar. Doğal afetler. Siber saldırılar.	Bütçe tahminlerinin tutmaması. Yasal sorunlar. İş akışının bozulması. Veri kaybı. Hizmet verilememesi.	Etki: 5 (Çok Yüksek) x Olasılık: 2 (Düşük) = 10 (Yüksek Risk)	Riski Aktarma, Kabul Etme (kısmen)	Ekonomik tahminler yapmak. Mevzuatı takip etmek. Acil durum planları oluşturmak. Veri yedekleme.	Kurumsal kapasiteyi kalite odaklı geliştirmek.

DOKÜMAN REVİZYON BİLGİLERİ

Revizyon No	0
Revizyon Tarihi	25.06.2025
Revizyon Nedeni	İlk Düzenleme
Revizyon açıklaması	Trabzon Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü Mali İşler Birimi Bütçe Planlama İşlemleri risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi sunumu hazırlanırken; - Kamu İç Kontrol Standartları, Risk Değerlendirme Standartları S6: Standart: 6. Risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesine göre düzenlenmiştir. - Karadeniz Teknik Üniversitesi Kurumsal Kimlik Rehberinde gösterilen kurum logo, birim logo ve renk tasarımları kullanılmıştır.
Doküman No Açıklaması:	TMYO.RDS.S6-01 TMYO : Trabzon Meslek Yüksekokulunu, RDS : Risk Değerlendirme Standartlarını, S6. : Kamu İç Kontrol Standartları tebliğinin maddesini (S6: Standart: 6. Risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi 6.1. İdareler, her yıl sistemli bir şekilde amaç ve hedeflerine yönelik riskleri belirlemelidir. 6.2. Risklerin gerçekleşme olasılığı ve muhtemel etkileri yılda en az bir kez analiz edilmelidir. 6.3. Risklere karşı alınacak önlemler belirlenerek eylem planları oluşturulmalıdır. 01 : Meslek Yüksekokulu birimlerinin risklerin belirlenmesi ve değerlendirilmesini ifade etmektedir.
HAZIRLAYAN İç Kontrol Üyesi	Arzu AKTAŞ Bilgisayar İşletmeni
KONTROL EDEN İç Kontrol Üyesi	Yeşim KAYA Meslek Yüksekokulu Sekreteri
KONTROL EDEN İç Kontrol Başkanı	Öğr.Gör.Koray ÇAVUŞOĞLU Müdür Yardımcısı
ONAYLAYAN	Prof.Dr.İlhan DENİZ Müdür